

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Галушко Н.А.

кандидат педагогічних наук, доцент;

Хряпін Е.О.

кандидат історичних наук, доцент;

Руднік Д.Г.

кандидат історичних наук,

Комунальний заклад

«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

АСИСТЕНТСЬКА ПРАКТИКА – СКЛАДОВА ЧАСТИНА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ІСТОРІЇ

Згідно зі статтею 43 Закону України «Про вищу освіту», Національною доктриною розвитку освіти України в XXI столітті, галузевими стандартами вищої освіти України важливе місце в системі професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації посідає практична підготовка, одним із різновидів якої є практика магістрантів у ЗВО – виробнича (асистентська) практика, яку здобувачі магістратури проходять у закладі вищої освіти. Під час практики здобувачі поглиблюють набуті в процесі навчання знання, розвивають навички із розв’язання прикладних завдань та самостійної роботи.

Важливим фактором, що сприяє формуванню конкурентоздатної особистості є посилення практичної спрямованості підготовки фахівців відповідно потреб сучасного суспільства. Цьому сприяє створення єдиної системи безперервної практичної підготовки здобувачів. Потужне підґрунтя для підвищення конкурентоздатності випускників вітчизняних закладів вищої освіти як на українському, так і на світовому ринку праці створює Болонський процес, одним з провідних принципів якого є саме пріоритет практичної спрямованості у підготовці майбутніх фахівців. Інтеграція до Болонського процесу передбачає виконання значного обсягу робіт

щодо наближення змісту освіти до європейських стандартів. Система професійної підготовки педагогів в Україні постійно потребує нових форм та методів навчально-виховної роботи. Особливого значення сьогодні набуває створення якісно нової системи організації фахової підготовки в магістратурі. Важливим її компонентом є педагогічна практика, яка, б забезпечуючи збільшення можливостей самореалізації, мобілізацію особистісного потенціалу та виявлення прихованих здібностей, сприяє вирішенню багатьох педагогічних проблем у професійній підготовці педагогів. Тому проблема пошуку нових та ефективних шляхів удосконалення педагогічної практики не втрачає своєї актуальності.

Значимо, що педагогічна практика майбутніх педагогів є джерелом засвоєння соціального, педагогічного, фахово спеціалізованого досвіду, їхньої здатності самостійно застосовувати отримані знання і застосовувати їх у нестандартних, постійно змінюваних педагогічних ситуаціях. Метою педагогічної практики є формування та розвиток у здобувачів професійного вміння приймати самостійні рішення в умовах конкретного виробництва, оволодіння сучасними методами, формами організації праці в галузі їх майбутньої спеціальності [2; 5].

С. Гончаренко зауважує: «Педагогічна практика – в Україні обов'язкова складова навчального процесу педагогічних інститутів, університетів, педагогічних училищ, інститутів вдосконалення учителів, інститутів післядипломної освіти, яка передбачає професійну підготовку педагогічних кадрів і підвищення їхньої кваліфікації. На педагогічну практику відводиться час у навчальному плані з урахуванням специфіки навчального закладу. Вона має на меті навчити здобувачів творчо використовувати в педагогічній діяльності науково-теоретичні знання й практичні навички, набуті у процесі вивчення педагогіки, психології, окремих методик і спеціальних дисциплін, застосовувати їх на практиці, а також виховувати у здобувачів інтерес до педагогічної роботи, виробляти практичні педагогічні навички» [4, с. 252].

Педагогічна освіта магістрів розглядається, зокрема С. Вітвіцькою «як багатофункціональний, відкритий, самостійний, своєрідний цикл педагогічної освіти, яка має свої функції, мету, зміст, форми та методи,

функціонує шляхом реалізації складних організаційних та змістово-процесуальних зв'язків. Педагогічна підготовка магістрів виступає в органічній єдності загального, особливого й одиничного. Як загальне, вона відображає закономірності здобуття вищої освіти та є складовою означеної системи; як особливе – має свою специфіку, зумовлену особливостями майбутньої професійної інноваційної діяльності, необхідністю поєднання фахової, педагогічної та науково-дослідної діяльності; як одиничне – відображає залежність педагогічної підготовки від індивідуальних особливостей магістрів, рівня їх знань, інтересів, схильностей» [3, с. 302–347].

Педагогічна практика займає особливе місце в підготовці магістрів і є основним компонентом освіти, який визначає якість їхньої професійної підготовки в цілому. Без практичної підготовки неможливо підготувати магістра історії до різноманітних умов, які висуває педагогічна робота як особливий вид діяльності, і дати їм чітке і цілісне уявлення про професійні функції. Саме тому у педагогічних закладах вищої освіти, навчання магістрів значною мірою побудовано на практичній підготовці [1, с. 7–18].

Відмітимо, що важливою частиною професійної підготовки фахівців педагогічної справи є асистентська практика, яка є заключним етапом професійної підготовки здобувачів у ЗВО. Вона проводиться в умовах, максимально наближених до реальних умов майбутньої професійної діяльності, здобувачі вводяться в коло проблем викладача кафедри (асистента), знайомляться з реальним змістом та об'ємом його роботи [7].

Головною метою асистентської практики є забезпечення особистісної готовності здобувачів-магістрів до практичної реалізації набутих у процесі навчання фундаментальних знань та умінь про теоретичні аспекти історичної діяльності, принципи її організації та форми проведення у закладі вищої освіти.

Особливістю асистентської практики є те, що магістранти заглиблюються у коло реальних проблем професійної праці викладача, вивчають зміст і обсяг його роботи. Здобувачі набувають професійних навичок та вмінь роботи в реальних педагогічних умовах, формують потребу систематично поповнювати свої знання та творчо їх використовувати в практичній діяльності.

Асистентська практика є складовою й професійної підготовки магістрів історії. Саме ця практика покликана закріпити та поглибити знання, здобуті магістрами у процесі теоретичного навчання, сформувати та вдосконалити навички виконання професійних завдань; знайомства з методичними основами організації та проведення практичних та лекційних знань, здобуття досвіду самостійної роботи; вироблення вміння спілкуватися зі здобувачами під час проведення аудиторних занять та також поза ними [6, с. 73].

Практика передбачає безперервність та послідовність її проведення, формування у здобувачів обсягу практичних знань й умінь необхідного для здобуття відповідного освітнього рівня.

Під час виробничої практики відбувається формування у магістрантів необхідних для подальшої професійної (науково-педагогічної) діяльності проєктувальних, конструктивних, гностичних, комунікативних та організаторських умінь.

Отже, саме у процесі асистентської практики виявляються суперечності між наявним і необхідним запасом знань та умінь, що виступає рушійним чинником безперервної самоосвіти. У здобувачів магістрантів формується зв'язок теорії та практики що сприяє професійній діяльності. Асистентська практика є однією з визначальних подій у житті слухачів магістратури історичних спеціальностей, є необхідним компонентом їх професійного становлення.

Список використаних джерел:

1. Алексєєнко Т.А. Управління якістю підготовки фахівців в університеті в контексті Болонського процесу. *Педагогічний процес: теорія і практика* : зб. наук. праць. Київ, 2004. Вип. 1. С. 7–18.
2. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи : навч.-метод. посіб. для викл., аспір., студ. магістр. Київ : Кондор, 2008. 272 с.
3. Вітвицька С.С. Теоретичні і методичні засади педагогічної підготовки магістрів в умовах ступеневої освіти. Акмедосягнення науковців Житомирської науково-педагогічної школи : монографія / за ред. О.А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. С. 302–347.
4. Гончаренко С.Г. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 373 с.
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. 2-е видання, доповнене. Київ : «Академвидав», 2012. 352 с.

6. Іліницька Н.С. Асистентська практика як різновид професійної підготовки магістрів факультету мистецтв. *Наукові записки кафедри педагогіки* : зб. наук. праць / Харків. нац. ун-т імені В.Н. Каразіна. Харків, 2012. Вип. XXVIII. С. 72–77. URL: <https://periodicals.karazin.ua/pedagogy/article/download/3493/3059/> (дата звернення: 15.08.2023).

7. Харківська А.А. Управління асистентською практикою – найважливіший етап практичної підготовки магістрів. *Теорія та методика управління освітою* : електрон. наук. фах. вид. Київ, 2015. № 1 (15). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tmuo_2015_1_6 (дата звернення: 15.08.2023).